

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 09.05.2000, sp. zn. 32 Cdo 4/2000, ECLI:CZ:NS:2000:32.CDO.4.2000.1

Číslo: 23/2001

Právní věta:

Lhůta pro podání žaloby na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady podle § 131 odst. 1 obch. zák. je lhůtou hmotněprávní.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 09.05.2000

Spisová značka: 32 Cdo 4/2000

Číslo rozhodnutí: 23

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Obchodní společnost

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Napadeným rozsudkem potvrdil Vrchní soud v Praze rozsudek Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 8. 10. 1998, kterým tento soud zamítl žalobu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady I. fondu RV, a. s., konané dne 28. 7. 1995, jímž byl fond zrušen bez likvidace sloučením se žalovanou společností. Návrhu žalobkyně, aby v projednávané věci připustil dovolání, odvolací soud nevyhověl.

V odůvodnění svého rozhodnutí odvolací soud uvedl, že podle ustanovení § 183 odst. 1 za použití ustanovení § 131 odst. 1 obch. zák. činí prekluzivní lhůta k uplatnění práva na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady tři měsíce ode dne jejího konání. V projednávané věci se valná hromada konala 28. 7. 1995. Poslední den tříměsíční lhůty podle pravidel pro počítání času stanovených v § 122 odst. 1 obč. zák. připadl na 28. 10. 1995. Protože se jednalo o sobotu, poslední den lhůty se posunul podle § 122 odst. 3 obč. zák. na nejbližší následující pracovní den, což bylo pondělí 30. 10. 1995. Žaloba byla podána u soudu až 31. 10. 1995. Přitom za den podání žaloby u soudu nelze považovat (jak se ve spisu argumentuje) den, kdy byla žaloba předána k poštovní přepravě, tj. 30. 10. 1995. Odevzdání k poštovní přepravě má podle § 57 odst. 3 o.s.ř. význam u lhůt procesních. Tříměsíční lhůta stanovená v § 131 obch. zák. však není procesní lhůtou, nevztahuje se k postupu účastníka v soudním řízení, když do podání žaloby žádné soudní řízení ve věci neprobíhá. Jde o lhůtu hmotněprávní, neboť se týká institutů hmotného práva – uplatnění práva a zániku práva.

Z uvedeného vyplývá, že žalované právo na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady zaniklo prekluzí ke dni 30. 10. 1995. Žalobou podanou dne 31. 10. 1995 bylo uplatněno právo již neexistující, proto je žaloba od počátku nedůvodná.

Odvolací soud nepřipustil v projednávané věci dovolání, neboť neshledal důvody podle ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně v otevřené lhůtě dovolání. Co do přípustnosti dovolání odkázala na ustanovení § 239 odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. f) a co do důvodů na ustanovení § 241 odst. 3 písm. a) a d) o.s.ř.

V dovolání uvedla, že odvolací soud vydává svůj rozsudek za rozsudek potvrzující a nikoli za zrušení rozsudku soudu prvního stupně, kterým jediné mohl jeho rozsudek být. Dovolatelka se domnívá, že vzhledem k závěru odvolacího soudu, že byla žaloba podána po uplynutí zákonem stanovené tříměsíční lhůty a byla nedůvodná, "jednalo by se v takovém případě podle § 221 odst. 1 písm. b) o.s.ř. o takovou vadu, že řízení nemělo proběhnout pro nedostatek podmínek řízení a dle § 221 odst. 3 o.s.ř. by byl Vrchní soud v Praze povinen rozhodnutí soudu prvního stupně zrušit a buď vrátit věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení, nebo řízení zastavit."

K žádnému z těchto možností by však Vrchní soud v Praze nemohl nikdy přistoupit, neboť by byl v takovém případě povinen řídit se ustanovením § 212 odst. 2 o.s.ř., které stanoví, že k vadám řízení před soudem prvního stupně přihlíží odvolací soud jen potud, pokud by mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Skutečnost, zda odevzdáním podání poštovní přepravě byla či nebyla dodržena zákonná lhůta k uplatnění práva na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, jistě neměla a nemohla mít za následek právně nesprávné rozhodnutí prvoinstančního soudu ve věci samé.

Z výše uvedeného vyplývá, že Vrchní soud v Praze jakožto soud odvolací měl povinnost k údajné vadě podání, tedy ke skutečnosti, zda návrh na vyslovení neplatnosti byl či nebyl podán po zákonem stanovené lhůtě, nepřihlížet a zabývat se pouze věcí samou. Pokud by se odvolací soud uvedenou skutečností měl přesto zabývat, byl povinen postupovat podle § 221 o.s.ř. a umožnit tak žalobkyni uplatnit opravné prostředky. Tímto právně nesprávným postupem byla dovolatelce fakticky odňata možnost jednat před soudem.

Dále dovolatelka uvedla, že vzhledem k tomu, že veškeré spory vyplývající z obchodních vztahů projednávají a rozhodují podle § 7 odst. 1 o.s.ř. soudy v občanském soudním řízení, řídí se postup soudu a účastníků řízení v občanském soudním řízení jednotlivými ustanoveními občanského soudního řádu. Jedním z úkonů účastníků řízení je podání návrhu na zahájení řízení, které se, jak plyne z výše uvedeného, řídí ustanoveními občanského soudního řádu. Ustanovení § 57 odst. 2 o.s.ř. pak stanoví, že lhůty určené podle měsíců končí uplynutím toho dne, který se svým označením shoduje se dnem, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek lhůty, a není-li ho v měsíci, posledním dnem měsíce. Ustanovení § 57 odst. 3 o.s.ř. však v porovnání s ustanovením § 122 odst. 2 o.s.ř., kterého se dovolává odvolací soud, stanoví, že lhůta je zachována, je-li poslední den lhůty učiněn úkon u soudu nebo podání odevzdáno orgánu, který má povinnost je doručit. Jestliže tedy byla žaloba předána k poštovní přepravě poslední den lhůty, byla lhůta pro její podání zachována.

Dovolatelka dále uvádí, že se domnívá, že "zákonodárce nezamýšlel věc upravit tak, aby účastníci řízení museli rozlišovat, o jaký typ lhůty se jedná, a dle toho doručovat svá podání přímo soudu nebo podávat poštovní přepravě." Domnívá se též, že "je nepodstatné, zda lhůtu uvedenou v § 131 odst. 1 obch. zák. budeme považovat za lhůtu procesní či hmotněprávní," i když se domnívá - v návaznosti na text "může požádat soud" - že se jedná o lhůtu procesní, byť uvedenou v hmotněprávním předpisu. Úkony vůči soudu jsou totiž dle již zmíněného ustanovení § 57 odst. 3 o.s.ř. z hlediska

různých typů lhůt totožné, ať již byly učiněny u soudu nebo předány poštovní přepravě.”

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Dovolatelka se především domáhá dovolacího důvodu (a tedy i důvodu přípustnosti dovolání) podle § 237 odst. 1 písm. f) o.s.ř.

Dovozuje, že závěr odvolacího soudu o tom, že žaloba nebyla od samého počátku po právu, je závěrem, který zakládá “takovou vadu, že řízení nemělo proběhnout pro nedostatek podmínek řízení” ve smyslu ustanovení § 221 odst. 1 písm. b) o.s.ř. K tomu nelze než uzavřít, že dovolatelka nerozlišuje mezi aktivní legitimací v řízení a nedostatkem podmínky řízení. Za nedostatek podmínky řízení s důsledky podle citovaného ustanovení lze považovat pouze neodstranitelné nedostatky, které brání tomu, aby soudní řízení mohlo proběhnout. Takovým nedostatkem bude např. nedostatek pravomoci soudu, překážka rei iudicatae, nedostatek právní subjektivity účastníka apod.

Aktivní legitimací se naproti tomu rozumí, zda žalobci svědčí právo, kterého se domáhá. V případě nedostatku aktivní legitimace soud řízení nezastaví, ale žalobu zamítne – jak učinil v projednávané věci odvolací soud.

Závěr o nedostatku aktivní legitimace pak není posouzením vady řízení, jak se chybně domnívá dovolatelka, ale právním posouzením nároku žalobkyně, takže nemůže založit požadovaný postup podle § 212 odst. 2 o.s.ř., na jehož neuplatnění dovolatelka zakládá odnětí možnosti jednat před soudem. Důvod přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. f) o.s.ř. a tedy ani důvod přípustnosti dovolání podle § 241 odst. 3 písm. a) o.s.ř. tedy není v projednávané věci naplněn.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 239 odst. 2 o.s.ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka mají po právní stránce zásadní význam. Přitom otázku, zda dovoláním napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam, řeší dovolací soud jako otázku předběžnou. Teprve kladným závěrem dovolacího soudu se stává dovolání přípustným.

O rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam, se jedná, jestliže je v rozhodnutí řešena právní otázka významná nejen pro rozhodnutí v projednávané věci. Přitom musí jít o otázku, která dosud není řešena v rozhodovací praxi vyšších soudů (anebo v ní není řešena jednotně) a která není řešena ani v rozhodnutí nižšího soudu publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ani ve stanovisku Nejvyššího soudu. Za otázku zásadního právního významu nelze považovat takovou otázku, která byla v napadeném rozhodnutí řešena v souladu s ustálenou soudní praxí.

V projednávané věci posouzení otázky, zda je lhůta podle ustanovení § 131 odst. 1 obch. zák. lhůtou hmotněprávní či procesní, shora uvedeným podmínkám vyhovuje.

Dovolací soud uzavřel, že lhůta stanovená pro podání žaloby na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady v ustanovení § 131 odst. 1 obch. zák. je lhůtou hmotněprávní. Právo domáhat se vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady soudem je jedním z práv, které obchodní zákoník přiznává společníkům společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti. Toto právo však obchodní zákoník omezuje lhůtou, ve které je třeba uplatnit uvedené právo u soudu. Lhůta podle ustanovení § 131 odst. 1 obch. zák. není lhůtou procesní, jak tvrdí dovolatelka, neboť nezakládá lhůtu pro procesní úkon oprávněné osoby, ale lhůtu pro uplatnění práva u soudu. Marným uplynutím této lhůty právo,

které nebylo uplatněno u soudu zaniká, a nelze je tedy již vykonat (k tomu viz zejména usnesení Nejvyššího soudu [1 Odon 101/97](#) ze dne 13. 1. 1999). Zmeškání této lhůty také nemůže soud prominout, jak je tomu, kromě případů, kdy to zákon výslovně zakazuje, u lhůt procesních.

K tomu je ještě třeba uvést, že při výkladu zastávaném dovolatelkou by žádná ze lhůt, které zákon stanoví pro uplatnění práva u soudu (např. při promlčení), nebyla lhůtou hmotněprávní. Pro hmotněprávní lhůty, jak správně uzavřel odvolací soud, platí ustanovení § 122 obč. zák. a právo je třeba uplatnit tak, aby byla žaloba nejpozději v poslední den lhůty doručena soudu.

Právní závěr odvolacího soudu je tedy správný a proto nezbylo dovolacímu soudu než dovolání podle ustanovení § 243b odst. 1 o.s.ř. zamítnout.